

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра _____ Менеджменту _____
(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК37 «Антикризове управління»

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 073 «Менеджмент» _____
(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій та адміністрування» _____
(назва освітньої програми (спеціалізації))

факультет _____ Факультет економіки і управління _____
(найменування факультету)

мова навчання _____ державна _____

Затверджено на засіданні кафедри

МЕНЕДЖМЕНТУ

(найменування кафедри)

Протокол від « 29 » 08 2023 року № 1

м. Запоріжжя 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Антикризове управління</i>
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>
Викладач	<i>Нечаєва Ірина Анатоліївна, к.е.н. доцент, доцент</i>
Контактна інформація викладача	<i>Телефон кафедри, 050-613-72-86, irynanechaeva7@gmail.com</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	Згідно з розкладом занять
Обсяг дисципліни	Кількість годин – 90; кредитів – 3; розподіл годин: лекції – 20, практичні та семінарські – 10, самостійна робота – 60. Вид контролю – залік.
Консультації	Згідно з графіком консультацій
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
Пререквізитами та постреквізитами дисципліни «Антикризове управління» є дисципліни згідно структурно-логічної схеми підготовки здобувача вищої освіти.	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати загальні компетентності:</p> <p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях</p> <p>ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні</p> <p>ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>фахові компетентності:</p> <p>ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.</p> <p>ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.</p> <p>ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.</p> <p>ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.</p> <p>ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,</p> <p>ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.</p> <p>ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.</p> <p>ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.</p> <p>Очікувані програмні результати навчання:</p> <p>ПР 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.</p> <p>ПР 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПР 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації</p> <p>ПР 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПР 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.</p>	
4. Мета вивчення навчальної дисципліни	
- формування системи знань і навичок управління у кризових ситуаціях, розв'язання складних завдань стратегічного значення в ринкових умовах, організації системи управління, адекватної вимогам сучасної економіки.	
5. Завдання вивчення дисципліни	
- засвоєння теоретичних основ управління підприємством в кризових і передкризових ситуаціях, механізмів виявлення кризи і кризового стану підприємства, практичних методів	

оцінки і діагностування кризи та розробки заходів щодо їх нейтралізації.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 «Теоретичні основи антикризового управління та передкризове управління»

Тема 1. Кризові явища. Їх класифікація та циклічність

Класифікація кризових явищ у підприємстві

Сутність, параметри та чинники кризових ситуацій і явищ

Типологія кризових ситуацій

Кризові явища в економіці виробничих систем

Економічний механізм виникнення кризового стану виробничої системи

Тема 2. Життєвий цикл підприємства та стійкість його розвитку

Життєві цикли організації: класифікація та зміст

Поняття стійкості та її види. Стійкість підприємства і кризи

Керовані змінні в організації та антикризове управління

Основні закони функціонування та розвитку підприємства

Функціональне та антикризове управління

Тема 3. Заходи державного антикризового регулювання

Еволюція правової бази про банкрутство за часів перебування України у складі СРСР.

Відродження інституту банкрутства. Основи інституту банкрутства в Україні та перспективи його подальшого розвитку (Закон України «Про банкрутство», Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», Кодекс України з процедур банкрутства).

Інституціональна система антикризового управління економікою.

Форми і методи оздоровлення підприємств у кризовій ситуації.

Три режими процедури банкрутства: загальний, спрощений, спеціальний.

Учасники справи про банкрутство, об'єктивні обмеження масового застосування механізму банкрутства.

Тема 4. Сутність та особливості антикризового управління

Економічна безпека і гнучкість функціонування підприємства

Маркетинг в антикризовому управлінні

Роль інновацій в антикризовому управлінні

Інвестиційна антикризова діяльність на підприємстві

Тема 5. Діагностика виникнення і розвитку кризового процесу

Визначення платоспроможності підприємства на підставі даних бухгалтерського балансу.

Оціночні показники для поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій.

Групування показників для визначення інвестиційно-привабливих підприємств і оцінка майнового стану, фінансової стійкості інвестованого об'єкта, оцінки ліквідності активів об'єкта; оцінки прибутковості інвестованого об'єкта, оцінки ділової активності і ринкової активності.

Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності (поточної, критичної, надкритичної), а також ознак фіктивного, дійсного чи навмисного банкрутства чи доведення до банкрутства.

Моделі й системи показників для прогнозування банкрутства: аналітичні коефіцієнти У. Бівера, моделі Е. Альтмана, Г. Лису, Р. Таффлера, Г. Тішоу, Конана і Гольдера, Спрінгейта.

Змістовий модуль 2 «Антикризове управління підприємством»

Тема 6. Стратегія і тактика антикризового управління

Стратегічні аспекти антикризового управління підприємством

Організаційні аспекти готовності підприємства до функціонування у кризових ситуаціях

Стратегічний план як основа антикризового управління

Методи прогнозування кризових явищ .

Стратегічний і оперативний контролінг діяльності підприємства

Тактичні аспекти антикризового управління

<p>Методи оцінки і аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства Розробка концепції антикризового управління підприємством Реалізація концепції антикризового управління підприємством Профілактика кризових ситуацій на підприємстві Тема 7. Банкрутство, ліквідація та санація як методи антикризового управління Поняття банкрутства та його причини. Процедура визнання боржника банкрутом. Ліквідація збанкрутілих підприємств. Санація (фінансове оздоровлення) підприємства. Загальна характеристика процесу реструктуризації підприємства. Тема 8. Особливості кадрового менеджменту в кризових ситуаціях Організація робіт з виходу організації з кризи Роль людського фактора в кризових ситуаціях Менеджер в антикризовому управлінні Тема 9. Технологія антикризового управління. Методи і прийоми антикризового менеджменту Антикризовий менеджмент і стійкість фірми Поточне планування та оперативне управління в антикризовому менеджменті Антикризове управління і діагностика криз Тема 10. Ризики в антикризовому управлінні Науково-теоретичні підходи до визначення поняття ризику Класифікація і природа ризиків в антикризовому управлінні Сутність і характер прояву управлінських ризиків Антикризове управління ризиками Засади кадрового менеджменту в кризових ситуаціях Комунікативна діяльність в управлінні кризами та ризиками Технології антикризового управління</p>
---

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин
1.	Тема 1. Кризові явища. Їх класифікація та циклічність	лекція, семінарське заняття	3
2.	Тема 2. Життєвий цикл підприємства та стійкість його розвитку	лекція, семінарське заняття	3
3.	Тема 3. Заходи державного антикризового регулювання	лекція, семінарське заняття	3
4.	Тема 4. Сутність та особливості антикризового управління	лекція, семінарське заняття	3
5.	Тема 5. Діагностика виникнення і розвитку кризового процесу	лекція, семінарське заняття	3
6.	Тема 6. Стратегія і тактика антикризового управління	лекція, семінарське заняття	3
7.	Тема 7. Банкрутство, ліквідація та санація як методи антикризового управління	лекція, семінарське заняття	3
8.	Тема 8. Особливості кадрового менеджменту в кризових ситуаціях	лекція, семінарське заняття	3
9.	Тема 9. Технологія антикризового управління. Методи і прийоми антикризового менеджменту	лекція, семінарське заняття	3
10.	Тема 10. Ризики в антикризовому управлінні	лекція, семінарське заняття	3
Разом			30

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Види СР	Кількість годин (СР+)	Контрольні заходи
-------	------------	---------	-----------------------	-------------------

			консультування)	
1.	Тема 1. Кризові явища. Їх класифікація та циклічність	Тематичний пошук додаткової літератури	5	Доповіді, тестування
2.	Тема 2. Життєвий цикл підприємства та стійкість його розвитку	Тематичний пошук додаткової літератури, аналіз статистичних даних	5	Доповіді, тестування, презентація результатів аналізу
3.	Тема 3. Заходи державного антикризового регулювання	Тематичний пошук додаткової літератури	5	Доповіді, тестування
4.	Тема 4. Сутність та особливості антикризового управління	Тематичний пошук додаткової літератури	5	Доповіді, тестування, презентація результатів аналізу
5.	Тема 5. Діагностика виникнення і розвитку кризового процесу	Тематичний пошук додаткової літератури, аналіз статистичних даних	5	Доповіді, тестування, презентація результатів аналізу
6.	Тема 6. Стратегія і тактика антикризового управління	Тематичний пошук додаткової літератури	5	Доповіді, тестування
7.	Тема 7. Банкрутство, ліквідація та санація як методи антикризового управління	Тематичний пошук додаткової літератури, аналіз статистичних даних	6	Доповіді, тестування, презентація результатів аналізу
8.	Тема 8. Особливості кадрового менеджменту в кризових ситуаціях	Тематичний пошук додаткової літератури, аналіз статистичних даних	6	Доповіді, тестування, презентація результатів аналізу
9.	Тема 9. Технологія антикризового управління. Методи і прийоми антикризового менеджменту	Тематичний пошук додаткової літератури, аналіз статистичних даних	6	Доповіді, тестування
10.	Тема 10. Ризики в антикризовому управлінні	Тематичний пошук додаткової літератури	6	Доповіді, тестування, презентація результатів аналізу
Разом			60	

9. Система та критерії оцінювання курсу

Контроль знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Антикризове управління» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курсу дисципліни «Антикризове управління» поділяється на 2 основні змістові модулі, у межах яких розподілені теми.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання використовуються наступні засоби оцінювання:

- поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, правильності виконання практичних завдань та розрахунків, у тому числі запланованих на самостійне опрацювання тощо;

- два рубіжних контролів;
- залік.

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання засоби оцінювання: захист контрольної роботи, підсумковий контроль у формі заліку.

№ п/п	Поточна навчальна діяльність	Кількість балів								
		Робота на лекції	Активна участь у дискусії	Презентація	Практичні заняття			Контрольна робота	Індивідуальне завдання	Разом
					Присутність на прак. занятті	Опанування практичними навичками	Тестовий контроль			
1	Змістовий модуль 1 (5 лекц., 3 практ. зан.)	5			3	30	30	17	15	100
	Тема 1.	1			1	6	6			14
	Тема 2.	1				6	6			13
	Тема 3.	1			1	6	6			14
	Тема 4.	1				6	6			13
	Тема 5.	1			1	6	6			14
	Контрольна робота							17		17
	Індивідуальне завдання								15	15
2	Змістовий модуль 2 (5 лекц., 3 практ. зан.)	5			3	30	30	17	15	100
	Тема 6.	1			1	6	6			14
	Тема 7.	1				6	6			13
	Тема 8.	1			1	6	6			14
	Тема 9	1				6	6			13
	Тема 10	1			1	6	6			14
	Контрольна робота							17		17
	Індивідуальне завдання								15	15
	Разом	10			6	60	60	34	30	200/2 =100

10. Політика курсу

У результаті вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні:

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- загальні основи антикризового управління;
- закономірності, умови та фактори, що обумовлюють появу кризових явищ;
- характер кризових явищ та економічний механізм виникнення кризового стану суб'єкта господарювання;

- основні інструменти діагностики кризи та її глибини;

- сучасні підходи і методи управління в кризових умовах;

- правила, принципи розробки антикризової програми і антикризової стратегії;

- проблеми суб'єкта господарювання, які опинилися в кризовому стані.

вміти:

- проводити експрес-діагностику та поглиблену діагностику фінансового стану з метою виявлення потенційних (прихованих) і наявних кризових ситуацій та явищ;

- опанувати урядові рішення з питань оцінки ймовірності банкрутства;

- аналізувати наявність та глибину кризового стану;

- визначати основні напрямки подолання кризових явищ;

- обирати антикризову стратегію та основні інструментів виходу з кризового стану;

володіти:

- навичками щодо профілактики кризових ситуацій;

- навичками щодо оцінки ймовірності втрат обумовлених розвитком кризи;

- методами прийняття рішень в умовах ризику;

- методами оцінки інвестиційних ризиків;

- механізмами кадрового менеджменту в кризових ситуаціях;

- стратегіями ефективних комунікацій в управлінні кризами та ризиками;
- технологіями антикризового управління;
- засобами розв'язання конфліктів в ситуації розвитку та виходу з кризи.

Академічна доброчесність жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.